

INFORMACJA DLA PACJENTA ORAZ ŚWIADOMA ZGODA NA ZABIEG

PLASTYKA KANALIKA ŁZOWEGO PUNKTOPLASTYKA METODĄ 3-SNIP CHIRURGICZNE POSZERZENIE PUNKTU ŁZOWEGO

Cel dokumentu

Dokument ma pomóc w przeprowadzeniu i udokumentowaniu rozmowy z pacjentem przed punktoplastyką metodą 3-snip, czyli zabiegiem chirurgicznego poszerzenia zwężonego punktu łzowego. Nie zastępuje indywidualnej kwalifikacji lekarskiej, badania okulistycznego, oceny ustawienia powiek, powierzchni oka, drożności dróg łzowych ani decyzji co do zakresu zabiegu. Zakres procedury, ryzyko i zalecenia należy każdorazowo dostosować do stanu pacjenta, chorób towarzyszących i stosowanych leków.

1. Dane pacjenta, lekarza i zabiegu

Imię i nazwisko pacjenta	
PESEL / data urodzenia	
Adres / telefon kontaktowy	
Lekarz wykonujący / kwalifikujący	
Placówka	
Data i miejsce sporządzenia dokumentu	
Rozpoznanie / wskazanie	zwężenie punktu łzowego / łzawienie / nieprawidłowy odpływ łez / inne:
Planowany zabieg	punktoplastyka metodą 3-snip - chirurgiczne poszerzenie punktu łzowego
Strona zabiegu	☐ oko prawe ☐ oko lewe ☐ obustronnie
Punkt łzowy	☐ dolny prawy ☐ górny prawy ☐ dolny lewy ☐ górny lewy ☐ inne:
Zakres dodatkowy, jeśli planowany	☐ samo 3-snip ☐ płukanie dróg łzowych ☐ sondowanie ☐ intubacja silikonowa / stent ☐ inne:
Rodzaj znieczulenia	☐ krople znieczulające ☐ miejscowe nasiękowe ☐ inne:
Leki przeciwkrzepliwie / przeciwplatekcyjne	☐ nie ☐ tak:
Uwagi indywidualne / choroby istotne	

2. Informacja dla pacjenta - na czym polega problem?

Punkt łzowy to mały otwór na brzegu powieki, przez który łzy odpływają z powierzchni oka do kanalików łzowych, worka łzowego i dalej do nosa. Jeżeli punkt łzowy jest zwężony, zarośnięty częściowo, ustawiony nieprawidłowo albo nie otwiera się prawidłowo, łzy mogą zalegać na oku i spływać po policzku.

Punktoplastyka metodą 3-snip jest zabiegiem polegającym na poszerzeniu punktu łzowego przez wykonanie małych nacięć i usunięcie niewielkiego fragmentu tkanki w obrębie punktu łzowego i jego najbliższego ujścia. Celem jest ułatwienie odpływu łez i zmniejszenie łzawienia wynikającego ze zwężenia punktu łzowego.

Ważne ograniczenie efektu

Punktoplastyka metodą 3-snip poszerza przede wszystkim punkt łzowy, czyli początkowy odcinek drogi odpływu łez. Zabieg nie gwarantuje pełnego ustąpienia łzawienia, jeśli przyczyną jest niedrożność kanalików łzowych, przewodu nosowo-łzowego, nieprawidłowe ustawienie powieki, wiotkość powieki, suchota oka z odruchowym łzawieniem, alergia, zapalenie brzegów powiek albo inna choroba powierzchni oka.

3. Wskazania do zabiegu

- zwężenie lub częściowe zarośnięcie punktu łzowego;

- łzawienie związane z utrudnionym odpływem łez przez punkt łzowy;
- nawracające zaleganie łez, uczucie mokrego oka lub spływanie łez po policzku;
- nieprawidłowe położenie lub niepełne otwarcie punktu łzowego, jeśli kwalifikacja wskazuje na taki mechanizm;
- konieczność poprawy odpływu łez przed dalszą diagnostyką lub leczeniem dróg łzowych;
- nawracające stany zapalne związane z zaleganiem łez - według kwalifikacji lekarskiej;
- utrzymywanie się dolegliwości mimo leczenia zachowawczego, jeśli lekarz uzna zabieg za wskazany.

4. Na czym polega punktoplastyka metodą 3-snip?

1. Zabieg wykonywany jest zwykle w znieczuleniu miejscowym - kroplowym i/lub nasiękowym. Po odkażeniu okolicy oka lekarz zabezpiecza pole zabiegowe.
2. Punkt łzowy może zostać delikatnie poszerzony rozszerzadłem. Lekarz ocenia drożność ujścia punktu łzowego i najbliższego odcinka kanalikula.
3. W metodzie 3-snip wykonuje się trzy małe nacięcia w okolicy punktu łzowego i usuwa niewielki fragment tkanki, aby powiększyć ujście punktu łzowego.
4. W zależności od sytuacji lekarz może wykonać płukanie dróg łzowych lub sondowanie, jeżeli było to omówione i zaplanowane albo jest potrzebne do oceny drożności.
5. Zwykle nie ma potrzeby zakładania szwów. Po zabiegu stosuje się krople lub maść okulistyczną zgodnie z zaleceniem. W wybranych przypadkach zakres może obejmować dodatkowe procedury, np. intubację silikonową, jeśli została wcześniej omówiona.

Ostateczny zakres zabiegu może zostać dostosowany śródzabiegowo do rzeczywistego stopnia zwężenia punktu łzowego, drożności kanalikula, ustawienia powieki, krwawienia, jakości tkanek i bezpieczeństwa oka, w granicach uzgodnionych z pacjentem oraz zgodnie ze wskazaniami medycznymi.

5. Realistyczne oczekiwania i ograniczenia

- Celem zabiegu jest poszerzenie punktu łzowego i poprawa odpływu łez, ale stopień poprawy może być różny u różnych pacjentów.
- Łzawienie może zmniejszyć się, ale może też utrzymywać się, jeśli przyczyna łzawienia jest złożona albo znajduje się głębiej w drogach łzowych.
- Możliwy jest nawrót zwężenia punktu łzowego, bliznowacenie albo potrzeba powtórzenia zabiegu.
- Zabieg nie leczy suchości oka, alergii, zapalenia brzegów powiek, niedrożności przewodu nosowo-łzowego ani nieprawidłowego ustawienia powieki, jeśli są one główną przyczyną łzawienia.
- W przypadku współistnienia wiotkości powieki, ektropionu, zaburzeń pompy łzowej lub niedrożności głębszych odcinków dróg łzowych może być potrzebne leczenie etapowe albo inny zabieg.
- Nie można zagwarantować pełnego, trwałego ustąpienia łzawienia ani braku konieczności dalszej diagnostyki dróg łzowych.

6. Możliwe alternatywy

- obserwacja, jeśli objawy są niewielkie lub okresowe;
- leczenie zachowawcze choroby powierzchni oka, zapalenia brzegów powiek, alergii, suchości oka lub stanu zapalnego spojówek;
- dylatacja punktu łzowego, czyli mechaniczne poszerzenie bez wycięcia tkanki - zwykle o mniej trwałym efekcie;
- inne techniki punktoplastyki, np. one-snip, two-snip, prostokątna lub inna modyfikacja chirurgiczna, zależnie od wskazań;
- sondowanie, płukanie dróg łzowych, intubacja silikonowa lub inne procedury, jeśli problem obejmuje kanalik łzowy;
- zabiegi korygujące ustawienie powieki lub punktu łzowego, jeśli przyczyną jest nieprawidłowe ustawienie powieki;
- zabieg na drogach łzowych, np. DCR, jeśli główna przyczyna znajduje się w przewodzie nosowo-łzowym lub worku łzowym;
- odroczenie albo rezygnacja z zabiegu po omówieniu możliwych następstw.

7. Możliwe skutki zaniechania leczenia

- utrzymywanie się łzawienia, uczucia mokrego oka, spływania łez po policzku i dyskomfortu;
- podrażnienie skóry powieki i policzka przez stale spływające łzy;
- pogorszenie komfortu widzenia, zamazywanie obrazu przez nadmiar łez;
- nawracające stany zapalne spojówek, brzegów powiek lub okolicy punktu łzowego - u części pacjentów;
- utrudnienie dalszej diagnostyki odpływu łez, jeśli punkt łzowy pozostaje znacznie zwężony;
- konieczność zastosowania innej metody leczenia w przyszłości, jeśli objawy będą się utrzymywać lub nasilać.

8. Przeciwwskazania i sytuacje wymagające szczególnej ostrożności

- aktywna infekcja spojówki, powiek, skóry okolicy oka lub ostre ropne zapalenie dróg łzowych;

- nasilony, nieleczony stan zapalny brzegów powiek lub powierzchni oka wymagający wcześniejszego leczenia;
- nieuregulowane nadciśnienie tętnicze, cukrzyca lub inne choroby istotnie zwiększające ryzyko powikłań;
- zaburzenia krzepnięcia krwi lub stosowanie leków przeciwkrzepliwych/przeciwpłytkowych bez wcześniejszego ustalenia postępowania z lekarzem prowadzącym;
- uczulenie na leki znieczulające, antybiotyki, środki odkażające, plastry lub inne stosowane preparaty;
- bliznowacenie spojówki lub brzegu powieki, przebyte urazy, oparzenia chemiczne, choroby bliznowaciejące lub wcześniejsze operacje dróg łzowych - wymagają indywidualnej oceny;
- nierealistyczne oczekiwania co do pełnego ustąpienia łzawienia mimo możliwych innych przyczyn dolegliwości;
- ciąża, karmienie piersią lub inne sytuacje wymagające indywidualnej oceny ryzyka.

9. Przygotowanie przed zabiegiem

- Należy poinformować lekarza o wszystkich chorobach, alergiach, wcześniejszych zabiegach oczu/powiek/dróg łzowych, skłonności do krwawień oraz o przyjmowanych lekach i suplementach.
- Nie wolno samodzielnie odstawiać leków przeciwkrzepliwych lub przeciwpłytkowych. Ewentualna modyfikacja leczenia wymaga uzgodnienia z lekarzem prowadzącym.
- W dniu zabiegu nie należy nakładać makijażu okolic oczu, tłustych kremów ani soczewek kontaktowych, chyba że lekarz zaleci inaczej.
- W przypadku infekcji, gorączki, zaostrzenia chorób przewlekłych, zapalenia spojówek, ropnej wydzieliny lub silnego pogorszenia stanu oka należy poinformować placówkę przed zabiegiem.
- Po zabiegu widzenie może być przejściowo zamazane przez łzy, krople lub maść; warto zapewnić sobie bezpieczny powrót do domu.

10. Znieczulenie

Zabieg wykonywany jest najczęściej w znieczuleniu miejscowym kroplowym i/lub nasiękowym. Podanie znieczulenia może powodować krótkotrwałe pieczenie, rozpieranie, drętwienie, przejściowe kołatanie serca, zawroty głowy, omdlenie wazowagalne, niewielki krwiak w miejscu wkłucia albo reakcję alergiczną. Bardzo rzadko mogą wystąpić ciężkie reakcje nadwrażliwości wymagające leczenia.

11. Możliwe powikłania i działania niepożądane

11.1. Objawy typowe po zabiegu

- łagodne pieczenie, klucie, uczucie ciała obcego lub łzawienie w pierwszych dniach;
- niewielkie krwawienie lub podbarwienie też krwią bezpośrednio po zabiegu;
- zaczerwienienie spojówki, obrzęk okolicy punktu łzowego lub powieki;
- przejściowe zamglenie widzenia po kroplach, maści albo przez nadmiar łez;
- tkliwość brzegu powieki i niewielki strup w miejscu zabiegu.

11.2. Powikłania ogólne

- krwawienie, przedłużone sączenie krwi, krwiak lub zasinienie;
- zakażenie rany, zapalenie spojówki, zapalenie kanalikula łzowego lub stan zapalny okolicy punktu łzowego;
- ból wymagający leczenia przeciwbólowego; wyjątkowo ból przewlekły lub nadwrażliwość okolicy zabiegowej;
- reakcja alergiczna lub podrażnieniowa na leki, środki odkażające, krople, maści albo plastry;
- opóźnione gojenie, ziarnina, bliznowacenie lub przerost blizny w okolicy punktu łzowego;
- otarcie nabłonka rogówki, podrażnienie rogówki lub spojówki, zwykle przemijające po leczeniu miejscowym.

11.3. Powikłania specyficzne dla punktoplastyki 3-snip

- niedostateczny efekt - utrzymywanie się łzawienia mimo poszerzenia punktu łzowego;
- nawrót zwężenia punktu łzowego, zarostanie lub bliznowacenie ujścia wymagające powtórzenia zabiegu;
- nadmierne poszerzenie punktu łzowego, jego nieprawidłowe ustawienie, ewersja punktu łzowego albo widoczna nierówność brzegu powieki;
- suchość oka, uczucie nadmiernego odpływu łez lub nasilenie dolegliwości powierzchni oka u części pacjentów;
- uszkodzenie punktu łzowego, kanalikula łzowego lub powstanie fałszywej drogi podczas sondowania/płukania, jeśli są wykonywane;
- utrudnienie późniejszych zabiegów na drogach łzowych w przypadku bliznowacenia;
- utrzymywanie się łzawienia z powodu niedrożności głębszych odcinków dróg łzowych, nieprawidłowej pracy pompy łzowej lub choroby powierzchni oka;
- konieczność dalszej diagnostyki, płukania dróg łzowych, intubacji silikonowej, korekcy ustawienia powieki albo innego zabiegu;

- rzadko: trwałe zaburzenie wyglądu lub ustawienia punktu łzowego, przewlekłe podrażnienie, canaliculitis albo inne powikłanie wymagające leczenia specjalistycznego.

Brak gwarancji pełnego ustąpienia łzawienia

Pacjent został poinformowany, że metoda 3-snip poprawia odpływ przez punkt łzowy, ale nie zawsze usuwa łzawienie. Jeśli przyczyna łzawienia znajduje się w kanaliku, worku łzowym, przewodzie nosowo-łzowym, ustawieniu powieki lub powierzchni oka, może być potrzebna dalsza diagnostyka i inne leczenie.

12. Zalecenia po zabiegu

- Stosować przepisane krople, maść okulistyczną i leki zgodnie z zaleceniem lekarza.
- Nie pocierać oka i nie uciskać okolicy punktu łzowego. Nie usuwać samodzielnie strupków.
- Przez okres wskazany przez lekarza unikać makijażu okolic oka, soczewek kontaktowych, basenu, sauny, intensywnego wysiłku i zabrudzenia okolicy oka.
- Higienę powiek wykonywać delikatnie, zgodnie z instrukcją lekarza.
- Nie stosować samodzielnie kropli lub maści niewskazanych przez lekarza, zwłaszcza preparatów sterydowych lub antybiotyków bez zalecenia.
- Zgłosić się na kontrolę w wyznaczonym terminie. Lekarz oceni gojenie, położenie punktu łzowego i stopień poprawy odpływu łez.
- Należy pamiętać, że ostateczna ocena efektu może wymagać czasu, a łzawienie może przejściowo utrzymywać się w okresie gojenia.

13. Objawy alarmowe wymagające pilnego kontaktu z lekarzem

- nagłe pogorszenie widzenia, silny ból oka lub ból nieustępujący po zaleconym leczeniu;
- narastające zaczerwienienie, obrzęk, ropa, gorączka lub objawy zakażenia;
- nasilone krwawienie, duży krwiak lub krwawienie utrzymujące się mimo delikatnego postępowania zgodnego z zaleceniami;
- silne klucie, światłowstręt, uczucie zadrapania rogówki lub niemożność otwarcia oka;
- ropna wydzielina z punktu łzowego lub bolesny obrzęk w okolicy worka łzowego;
- nagła, znaczna zmiana ustawienia punktu łzowego lub powieki.

14. Dokumentacja fotograficzna

Pacjent został poinformowany, że dokumentacja fotograficzna może być wykonana w celu medycznym: kwalifikacji, planowania zabiegu, dokumentacji stanu przed- i pozabiegowego oraz oceny wyniku leczenia. Wykorzystanie zdjęć do celów dydaktycznych, naukowych, promocyjnych lub publikacyjnych wymaga odrębnej zgody pacjenta i nie jest objęte niniejszą zgodą, chyba że pacjent podpisze osobny dokument.

- ☐ Wyrażam zgodę na wykonanie dokumentacji fotograficznej do celów medycznych i dokumentacyjnych.
- ☐ Nie wyrażam zgody na wykonanie dokumentacji fotograficznej, z wyjątkiem sytuacji wymaganych dokumentacyjnie lub medycznie po odrębnym omówieniu.

15. Oświadczenia pacjenta

- Oświadczam, że lekarz wyjaśnił mi rozpoznanie, wskazania do zabiegu, proponowaną metodę leczenia, możliwe alternatywy oraz przewidywane następstwa wykonania i zaniechania zabiegu.
- Oświadczam, że miałam/miałem możliwość zadawania pytań i uzyskałam/uzyskałem zrozumiałe odpowiedzi.
- Rozumiem, że celem zabiegu jest poszerzenie punktu łzowego i poprawa odpływu łez, ale nie można zagwarantować pełnego lub trwałego ustąpienia łzawienia.
- Rozumiem, że łzawienie może utrzymywać się z innych przyczyn, w tym z powodu niedrożności głębszych odcinków dróg łzowych, suchości oka, alergii, zapalenia brzegów powiek lub nieprawidłowego ustawienia powieki.
- Rozumiem, że może wystąpić nawrót zwężenia, bliznowacenie, potrzeba powtórzenia zabiegu albo konieczność dalszej diagnostyki i leczenia dróg łzowych.
- Poinformowałam/poinformowałem lekarza o wszystkich znanych chorobach, alergiach, wcześniejszych zabiegach, lekach, suplementach oraz skłonności do krwawień lub bliznowacenia.
- Rozumiem, że mogę wycofać zgodę przed rozpoczęciem zabiegu, a odmowa lub wycofanie zgody może wiązać się z utrzymywaniem się objawów i ryzykiem opisanym powyżej.

16. Oświadczenie pacjenta / Świadoma zgoda na zabieg

Po zapoznaniu się z powyższymi informacjami oraz po rozmowie z lekarzem wyrażam świadomą i dobrowolną zgodę na wykonanie zabiegu: punktoplastyka metodą 3-snip - chirurgiczne poszerzenie punktu łzowego, zgodnie z kwalifikacją lekarską.

- ☐ Strona: ☐ oko prawe ☐ oko lewe ☐ obustronnie
- ☐ Punkt łzowy: ☐ dolny prawy ☐ górny prawy ☐ dolny lewy ☐ górny lewy
- ☐ Zakres: ☐ samo 3-snip ☐ 3-snip + płukanie dróg łzowych ☐ 3-snip + sondowanie ☐ 3-snip + intubacja silikonowa / stent ☐ inne:
- ☐ Wyrażam zgodę na niezbędne modyfikacje techniczne w trakcie zabiegu, jeśli będą uzasadnione stanem tkanek i bezpieczeństwem medycznym, w granicach omówionego zakresu.
- ☐ Wyrażam zgodę na zastosowanie kropli, maści, opatrunku oraz leków miejscowych niezbędnych do wykonania i zabezpieczenia zabiegu.
- ☐ Nie wyrażam zgody na rozszerzenie zakresu zabiegu poza omówiony zakres, z wyjątkiem sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub konieczności zapobieżenia poważnemu powikłaniu.

17. Oświadczenie lekarza

Oświadczam, że przekazałam/przekazałem pacjentowi w sposób przystępny informacje dotyczące rozpoznania, wskazań do zabiegu, proponowanej metody, alternatyw, możliwych następstw, powikłań oraz skutków zaniechania leczenia. Pacjent miał możliwość zadawania pytań i uzyskał odpowiedzi. Zakres zabiegu został omówiony indywidualnie.

18. Podpisy

Data i miejsce	Podpis pacjenta / przedstawiciela ustawowego	Podpis i pieczęć lekarza

W przypadku pacjenta małoletniego, ubezwłasnowolnionego lub niezdolnego do świadomego wyrażenia zgody należy stosować właściwe zasady zgody zastępczej, współzgody pacjenta oraz dokumentacji zgodnie z obowiązującymi przepisami i sytuacją kliniczną.

KARTA KONTROLNA PRZED PUNKTOPLASTYKĄ 3-SNIP**Do wypełnienia przed zabiegiem**

Karta ma charakter pomocniczy. Nie zastępuje badania lekarskiego ani indywidualnej kwalifikacji do zabiegu.

Element	Tak / Nie / Uwagi	Podpis / parafa
Potwierdzono tożsamość pacjenta	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Potwierdzono stronę zabiegu: prawa / lewa / obustronnie	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Potwierdzono punkt łzowy: dolny / górny, prawy / lewy	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Omówiono wskazanie: zwężenie punktu łzowego / łzawienie / inne	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Ocena powierzchni oka i brzegów powiek przed zabiegiem	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Ocena ustawienia powieki i położenia punktu łzowego	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Omówiono możliwość utrzymywania się łzawienia mimo zabiegu	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Omówiono możliwość nawrotu zwężenia i konieczność powtórzenia zabiegu	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Ustalono, czy planowane jest płukanie / sondowanie / intubacja silikonowa	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Sprawdzono alergie na leki, środki odkażające, plastry, maści	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Sprawdzono leki przeciwkrzepliwe/przeciw płytkowe i ustalono postępowanie	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Brak aktywnej infekcji okolicy oka / skóry / spojówki	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Pacjent otrzymał zalecenia po zabiegu i termin kontroli	☐ tak ☐ nie Uwagi:	
Wykonano / omówiono dokumentację fotograficzną do celów medycznych	☐ tak ☐ nie Uwagi:	

Uwaga organizacyjna: wzór należy dostosować do procedur placówki, stosowanych leków, techniki zabiegowej, rodzaju znieczulenia oraz indywidualnej sytuacji pacjenta. Zgoda powinna być poprzedzona rzeczywistą rozmową z pacjentem i odnotowana w dokumentacji medycznej.